

eredienst

**Tweede aanvullend
rapport deputaten**

Het auteursrecht van deze tekst berust hetzij bij de auteur, hetzij bij de Gereformeerde Kerken in Nederland. Voor alle zaken het auteursrecht betreffend kan contact opgenomen worden met het deputaatschap generaal-synodale publicaties via: publicaties@gkv.nl.
Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in wat voor vorm of op wat voor manier dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de rechthebbende, behoudens de uitzonderingen bij de wet gesteld.

INLEIDING

Dit is de tweede aanvulling op het rapport van deputaten eredienst voor de Generale Synode van Zwolle-Zuid 2008.

De twee hoofdonderwerpen van deze aanvulling zijn:

- vier formulieren die na het oorspronkelijke rapport alsnog konden worden afgerond;
- het rapport van het steunpunt liturgie over de jaren 2005-2008.

Verder zijn nog een voorstel over de liturgische gebeden en een aantal (gewijzigde) besluitteksten opgenomen.

INHOUDSOPGAVE

5.7	Gebeden	5
6.1	Steunpunt liturgie	5
6.1.1	Inleiding	5
6.1.2	Werkinhoud	6
6.1.3	Samenwerking	9
6.1.4	Contacten met CGK en NKG	10
6.1.5	Organisatie	10
6.1.6	Toekomst	11
	Bijlagen bij 6.1	11
9.	Conceptbesluiten	21
9.1	Liturgische formulieren algemeen	21
9.2	Formulier voor de bevestiging van missionaire dienaren des Woords (geen wijziging)	21
9.3	Décharge en opdrachten deputaten eredienst	21
9.4	Gemeente en doop	22
10.	Formulieren	23
10.13	Formulier voor de bediening van de heilige doop van volwassenen die zich bij de kerk voegen	23
10.14	Formulier voor de openbare belijdenis van het geloof	26
10.15	Toelichting bij de vragen bij de volwassenendoop (10.13) en de openbare geloofsbelijdenis (10.14)	27
10.16	Formulier voor de bevestiging van dienaren van het woord	28
10.17	Formulier voor de bevestiging van ouderlingen en diakenen	31

5.7 Gebeden

Bij de herziening van de gebeden is de deputaten gebleken dat niet volstaan kan worden met een taalkundige aanpassing. Dit geldt met name voor de voorbedengebeden (Geref. Kerkboek p. 680-683 en 684-687). De waarneming van de deputaten is dat deze zelden gebruikt worden. Met name de lengte wordt als een bezwaar ervaren, maar ook de structuur en de manier van formuleren spelen hierbij een rol. Deze bezwaren klonken ook al in de eerste helft van de vorige eeuw. Bij de herziening in 1975 is geprobeerd hiermee rekening te houden. Toch bleven de gebeden in structuur en formulering vrij nauw aansluiten bij die uit het oude kerkboek.

Het past in het kader van de 'Koersbepaling' van de GS Zuidhorn 2002-2003 dat het landelijke kerkverband in het kerkboek gebeden aanbiedt. De koersbepaling sluit hiermee aan bij de praktijk die de gereformeerde kerken in dit land sinds de 16^e eeuw kennen. Vrijwel alle kerkgenootschappen hebben een kerkboek of dienstboek waarin gebeden worden voorgeschreven of aangeboden. Een aantal bruikbare gebeden in het kerkboek zijn een waardevolle bijdrage van het kerkverband aan de eredienst in de plaatselijke gemeente. Ze kunnen door predikanten en preeklezers worden uitgesproken. Wanneer dat met een zekere regelmaat gebeurt worden de formuleringen herkend en gemakkelijker meegebeden door de gemeente. Bovendien kunnen ze als ijkpunt voor het vrije gebed worden gebruikt. Voorwaarde is dan wel dat het bruikbare gebeden zijn. Dit is momenteel zeker niet voor alle gebeden het geval.

Er zou eens een deputaatschap moeten nadenken over de geschikte structuur- en taaleisen voor een gebed. Aan de hand daarvan kan een gebedstekst opgesteld worden die korter is, helderder van structuur en beter te bidden en mee te bidden. Dit moet niet op voorhand beperkt worden tot het voorbedengebed. Een nieuwe opzet van dit gebed kan gevolgen hebben voor de andere gebeden. Het is goed daarvoor open te staan. De praktijk van dit deputatenwerk zal moeten uitwijzen in hoeverre aangesloten kan worden bij het bestaande materiaal.

Het voorstel is daarom:

Besluit:

(opnieuw deputaten eredienst te benoemen met de opdracht)
een nieuwe tekst voor te stellen voor het voorbedengebed en zo nodig ook de andere gebeden uit het gereformeerd kerkboek.

Grond:

het past in het kader van de 'Koersbepaling' (GS Zuidhorn 2002-2003, Acta art. 38) dat de synode in het kerkboek teksten voor gebeden in de eredienst blijft aanbieden. Bij de bewerking van de gebeden is de deputaten duidelijk geworden dat met name bij de voorbedengebeden taalkundige herziening niet voldoende is.

6.1 Steunpunt liturgie

6.1.1 INLEIDING

De GS Amersfoort-Centrum 2005 droeg deputaten eredienst op (Acta artikel 71):

Besluit 2:

- a. de kerken te voorzien van informatie en advies over zaken met betrekking tot liturgie en eredienst en waar mogelijk een zodanige bijdrage te leveren dat de bezinning hierover binnen de kerken wordt gestimuleerd, in geregeld contact met de Theologische Universiteit;
- f. aan de volgende synode voorstellen te doen op welke wijze het steunpunt liturgie moet worden voortgezet; deputaten moeten daarbij in het bijzonder aandacht hebben voor de onderlinge verhouding van de deputaatschappen eredienst en kerkmuziek met het steunpunt liturgie en de continuïteit op langere termijn;

en besloot

Besluit 3:

ten behoeve van ondersteunende activiteiten rond de besluiten die liturgie en kerkmuziek betreffen, aan deputaten eredienst en aan deputaten kerkmuziek gezamenlijk een bedrag beschikbaar te stellen van in totaal € 13.000 per jaar.

In liturgisch opzicht zijn de Gereformeerde Kerken volop in beweging. Enerzijds is dit het gevolg van synodebesluiten, anderzijds van ontwikkelingen die binnen de kerken gaande zijn. In dat opzicht zijn de liturgische bewegingen niet alleen een gevolg van die ontwikkelingen, ze zijn er ook een uiting van. Het steunpunt liturgie (SL) neemt in deze context een duidelijke plaats in. De praktijk laat zien dat het SL voor kerken en kerkgangers een vast gegeven in het kerkelijk landschap is geworden.

Het doel van het werk van het SL is het ondersteunen van de kerken bij hun liturgische praktijk, door adviseren en informeren. Bij dat alles is het steeds het streven om de kerken niet alleen advies, informatie en materiaal in enge zin aan te reiken, maar hen vooral *inhoudelijke* handreikingen te geven die kunnen helpen bij de vorming van gedachten, meningen en besluiten. Met als uitgangspunt allereerst de Bijbel, daarnaast ook de eigenheid van de gereformeerde traditie, verder de vragen die voortkomen uit onze tijd en cultuur en ten slotte de disciplines die eigen zijn aan liturgiek en liturgiewetenschap.

6.1.2 WERKINHOUDE

N.B. De rapportage heeft betrekking op de seizoenen 2005-2006, 2006-2007 en 2007-2008. Dit hoofdstuk is geschreven in februari 2008. Dit betekent dat het overzicht over het seizoen 2007-2008 betrekking heeft op een periode van 7 maanden.

Het SL is in de periode 2005-2008 1109 maal benaderd om advies:

- 2005-2006: 435 x
- 2006-2007: 440 x
- 2007-2008 (t/m februari, dus 7 maanden): 250 x

Zie Bijlage 2 voor een overzicht van het aantal aanvragen; zie Bijlage 3 voor een overzicht van de onderwerpen; zie Bijlage 6 voor een overzicht van plaatsen.

De activiteiten van het SL zijn in de volgende categorieën te verdelen:

1. Advies
2. Materialen
3. Uitwisseling
4. Informeren
5. Cursussen
6. Diversen

Ad 1. Advies

In deze categorie valt het grootste deel van de werkzaamheden. Het gaat hierbij voornamelijk om verzoeken om informatie, materialen en adviezen. Deze contacten verlopen per e-mail (c. 94 %), per telefoon (5 %) of d.m.v. bespreking op locatie (1 %).

Ad 2. Materialen

Notities en Documentatiemappen

Vanuit het onder 1 genoemde werk is inmiddels een groot aantal *Notities* en *Documentatiemappen* ontstaan.

Notities zijn digitale teksten rond een bepaald onderwerp of vanuit een specifieke invalshoek. In deze teksten wordt een onderwerp in kaart gebracht en wordt er beknopte informatie gegeven. Vragen e.a. uit de praktijk zorgen vaak voor aanvulling. De *Notities* zijn daarmee 'stukken in ontwikkeling', 'groeidocumenten'. Inmiddels zijn er 56 notities verkrijgbaar.

Documentatiemappen bestaan uit een bundeling van gedeelten uit de literatuur, tijdschriftartikelen, materialen uit andere kerken etc. Ze zijn bedoeld om dieper of breder op bepaalde onderwerpen in te gaan. Als dat van toepassing is zijn er ook voorbeelden uit of suggesties voor de praktijk opgenomen.

Evenals de *Notities* ontstaan ook de *Documentatiemappen* vanuit vragen die aan het SL worden gesteld. De mappen worden regelmatig aangevuld of bijgewerkt, naar aanleiding van vragen, nieuwe ontwikkelingen, lectuur en literatuur etc. Inmiddels zijn er 46 Documentatiemappen verkrijgbaar. Zie Bijlage 4 voor een overzicht van de aangevraagde notities en documentatiemappen

Bijbelleesroosters

De (advies)praktijk gaf steeds vaker signalen te zien dat er behoefte is aan Bijbelleesroosters rond de kerkelijke feesten. Er bleek duidelijk belangstelling te zijn voor die paar leesroosters die vanuit het land bij het SL binnenkwamen. Sindsdien zijn de volgende Bijbelleesroosters gepresenteerd:

- Hemelvaart - Pinksteren 2005: '*Niet alleen achter gebleven*'
- Rond Pasen 2006 – '*Opstaan in een nieuw leven*'
- Advent 2006: '*Zoeken in het donker. Advent met Jeremia*'*
- Stille Week en Pasen 2007: '*Gereinigd en geheiligd*'
- Hemelvaart – Pinksteren 2007: '*Rivieren van levend water*'*
- Advent 2007: '*Eens zal de dag komen...*'
- Veertigdagentijd 2008: '*Ik ben...*'*

Bij de met * gemerkte roosters waren preken beschikbaar die in samenhang met het rooster werden gemaakt (of omgekeerd). Dit met oog op (vacante) gemeenten die minder gemakkelijk met een samenhangend geheel van bijbelleesrooster voor thuis en zondagse kerkdiensten kunnen werken. De kerken werden hierop ook via de prekenpagina's van www.gkv.nl geattendeerd. De roosters werden of nieuw gemaakt of van anderen overgenomen.

'Zomaar te gaan'

Zomer 2005 werd het project 'Zomaar te gaan' gepresenteerd via de nieuwsbrief, een opzet voor een kerkdienst op de zondag voorafgaand aan het schoolseizoen, gericht op de hele gemeente en met speciale aandacht voor kinderen die voor het eerst naar school gaan. Uitgangspunt: Exodus 13:17-22 en lied 8 uit de *Negentig Gezangen*. Bij deze opzet was met oog op leesdiensten een preek verkrijgbaar.

Lesbrief

Herfst 2005 werd de lesbrief bij LvK 402 gepresenteerd. De lesbrief ontstond eerder in het kader van een afstudeerproject van twee studenten van de Pabo, begeleid door o.a. de steunpuntwerker, en is nu verder uitgewerkt.

Internet

De steunpuntwerker is redacteur van de liturgiepagina's van www.gkv.nl. Waar mogelijk en praktisch realiseerbaar wordt voor de informatievoorziening en de publicatie van materialen e.a. gebruikt gemaakt van deze pagina's.

Lied van de week

Ook in de verslagperiode werd i.s.m. de GH-GPC en weekblad De Reformatie het rooster voor het Lied van de Week opgesteld en aan alle plaatselijke kerken en alle geref. (vrijg.) basisscholen toegestuurd. Weekblad De Reformatie verzorgt de gelijknamige rubriek met toelichtingen bij de liederen van het rooster.

Ad 3. Uitwisseling

Het SL verzamelt materiaal rond liturgie en kerkmuziek dat in de plaatselijke kerken ontstaat (en aan het SL worden toegestuurd) en attendeert anderen hierop. Ook de synodebesluiten en de bezinning die daaraan ten grondslag ligt wordt indien van toepassing zo onder de aandacht gebracht. Op deze manier wordt de uitwisseling tussen de plaatselijke kerken gestimuleerd.

Ad 4. Informatie

Kort voor de start van de verslagperiode, nl. in september 2004, was de eerste digitale nieuwsbrief van het SL verstuurd. In de verslagperiode werd deze nieuwsbrief een vast middel om de kerken te informeren. Deze nieuwsbrief verscheen 17 maal. Hij wordt op de volgende manieren verspreid:

- Vast adressenbestand van geïnteresseerden. In februari 2008 zijn dat 483 adressen
- Toezending aan alle plaatselijke kerken via de beheerder van www.gkv.nl
- Via de gkv-nieuwsbrief

Zie Bijlage 5 voor een overzicht van de inhoud van de nieuwsbrieven

Ad 5. Cursussen

Het SL biedt samen met de VGK (Vereniging van Gereformeerde Kerkmusici) een drietal cursussen aan:

1. Kerkorganist, kerklied, gemeentezang (cursus voor organisten)
2. Kerkliedavond
3. Project Liturgie

De coördinatie van dit cursuswerk ligt bij het SL. Dat betekent in de praktijk: bij de aanvraag een spreker/docent regelen en beide aan elkaar koppelen. Aanvrager en docent regelen het verder samen. De cursussen worden op locatie gegeven. De financiële afhandeling wordt door de penningmeester van de VGK verzorgd.

In de verslagperiode werd 15 maal een cursus gegeven, vijfmaal cursus 1 en tienmaal cursus 3. Bij de laatste gaat het meestal om een gemeenteavond (spreker of docent workshop). Daarnaast is er tweemaal een cursus gegeven voor kerkenraad en eventueel andere leidinggevenden. De onderwerpen van cursus 3 waren:

- De jongste synodebesluiten
- De vorm van de avondmaalsviering
- Liturgie en/of kerkmuziek anno 2006/7/8
- Het kerkelijk jaar

Cursussen kunnen gepaard gaan met een voor- en na-traject: voorbespreking, materiaal leveren voor een reader, naderhand schriftelijk ingaan op nog openstaande vragen of discussiepunten. In dat geval komt de steunpuntwerker in beeld.

De docenten worden 'gerekruteerd' uit een vast bestand van namen, nl. beroepskerkmusici, deputaten en oud-deputaten eredienst en eerkmuziek en eventuele anderen.

Docenten: A. de Heer-de Jong ; T. Huttenga; E.C. Luth; J.T. Oldenhuis; H. Ophoff; H. van Wijk.

Op dit moment zijn het SL en de VGK in gesprek over een uitbreiding van het cursusaanbod. Zie hiervoor hoofdstuk 10.3 *Samenwerking*.

*Ad 6. Diversen**A. Speciale contacten (1)*

In de verslagperiode is, als extra traject naast twee cursussen, uitgebreider samengewerkt met de kerk van Harderwijk, rond de invulling en uitwerking van het jaarthema *Liturgie*.

B. Speciale contacten (2)

In de verslagperiode vond een uitgebreide gedachtewisseling (gesprekken, mailverkeer) plaats tussen het SL en enkele musici uit Amsterdam (Stadshartkerk, Tituskapel) over kerkmuziek in een missionaire context. Deze gesprekken leidden niet zozeer tot een concreet resultaat als wel tot broodnodige bezinning en gedachtevorming op dit punt vanuit enerzijds de praktijk en de gedachten rond missionair kerk-zijn en anderzijds de liturgiek. De contacten worden voortgezet.

C. Michacampagne

In de voorzomer van 2007 riepen *De Verre Naasten* en het *Diaconaal Steunpunt* de kerken op om te bidden voor de aandachtsgebieden van de Michacampagne. Op verzoek van beide organisaties besteedde ook het SL aandacht aan deze oproep. Dit mondde uit in het zg. Michadocument, een stuk met verschillende liturgische suggesties. Het bestond uit de volgende onderdelen:

1. Hemelvaart en Pinksteren
2. Kyrie
3. Schuldbelijdenis
4. Voorbede
5. Collecte
6. Zending en Zegen
7. Lieder

Bijlage: Teksten

D. Congres

Januari 2008 vond in Amersfoort het congres *Muziek in de Kerk. Kerkmuziek in een pluriforme cultuur* plaats. Het was georganiseerd door het Nederlands Dagblad, de Stichting Nieuwe Kerkmuziek en het SL. De organisatie en werving was in handen van het Nederlands Dagblad (lezersaanbieding), inhoud en programma waren in handen van de Stichting Nieuwe Kerkmuziek en het SL.

De subtitel van het congres schetst in het kort het thema: kerkmuziek in een pluriforme cultuur, pluriform in maatschappelijk en eveneens in kerkelijk opzicht. Het programma bestond uit lezingen, workshops, een concert, stands van diverse organisaties, een forum en 'wandelingen'. Medewerking verleenden:

Frank de Bakker, musicus	(workshop 'Lichte muziek in de kerk')
Koert van Bekkum, adjunct-hoofdredacteur ND	(leiding forum)
Drs. Wim H. Dekker, socioloog, docent CH Ede	(lezing; forum)
Els Dijkerman, kerkmusicus, beleidsmedewerker prot. kerkmuziek bij Kunstfactor	(workshop)
Anje de Heer, SL	(workshop; forum)
Dr. Gerben Heitink, theoloog, emeritushoogleraar praktische theologie VU Amsterdam	(lezing, forum)
Dr. Arjan Plaisier, theoloog, predikant PKN te Amersfoort	(workshop)
Streptus Maximus, kopergroep Amersfoort-Centrum	(concert)
Joost Veerman, kerkmusicus	(concert)
Richard Vos, kerkmusicus	(concert)
Harry van Wijk, kerkmusicus	(concert, workshop)
Dirk Zwart, kerkmusicus, componist	(workshop)
Jaap Zwart, organist, docent theoretische vakken en improvisatie conservatorium A'dam en Utrecht	(workshop)

Het congres bood ruimte aan 300 deelnemers. Enkele dagen voor het congres moest de inschrijving worden gesloten omdat dit aantal was bereikt. Zo'n 30 tot 50 personen moesten zo worden afgewezen. Dit feit toont aan, samen met de respons op de dag zelf, dat een activiteit als deze én het onderwerp in goede aarde viel. De lezingen e.a. worden gebundeld en uitgegeven door het ND.

6.1.3 SAMENWERKING

A.

Vanaf 2006 is er, op initiatief van beide partners, nauwere samenwerking met de VGK (Vereniging van Gereformeerde Kerkmusici). Voorheen betrof de samenwerking hoofdzakelijk het gezamenlijke cursuspakket en incidentele contacten, nu werd de samenwerking verder benoemd en gestructureerd. Doel van de samenwerking is allereerst het afstemmen van elkaars activiteiten en vervolgens samenwerking waar nodig en wenselijk. De steunpuntwerker woont daartoe zo nu en dan een vergadering van het VGK-bestuur bij.

Enkele punten van belang:

- De VGK heeft als een van de kernactiviteiten de toerusting van kerkmusici. Vragen e.a. op dit terrein komen ook bij het SL terecht, maar specifieke activiteiten op dit vlak vallen onder de VGK, al dan niet in samenwerking met het SL.
- De VGK is een vrijwilligersorganisatie, het SL werkt met een beroepskracht is daardoor slagvaardiger.
- Een eerste punt van gezamenlijke actie is het herzien en uitbreiden van het cursusaanbod. Er zijn gevorderde plannen voor een cursus *Basiskennis liturgie*, en verder wordt er gewerkt aan een cursus *Gemeentezangbegeleiding door pianisten*. Andere ideeën worden uitgewerkt.

B.

Besluit 2a van art. 71 uit de Acta van Amersfoort-Centrum (zie het begin van dit hoofdstuk) maakt melding van 'geregeld contact' met de Theologische Universiteit te Kampen. Op dit moment vindt het contact met de TU op twee manieren plaats:

- a. De steunpuntwerker bezoekt voor deputaten eredienst jaarlijks het Universiteitsberaad.
- b. Soms is het nodig om bij de beantwoording van vragen die bij het SL binnen komen elders advies te vragen. Dat gebeurt, afhankelijk van de inhoud van de vraag, doorgaans bij leden en/of oud-leden van de deputaatschappen eredienst en kerkmuziek. In deze adviesronde wordt ook dr. C.J. de Ruijter meegenomen.
- c. De Nieuwsbrief van het SL wordt toegezonden aan de TU.

6.1.4 CONTACTEN MET CGK EN NGK

Zo nu en dan is er sprake van contacten met de CGK en de NGK:

- a. Informatief overleg over liturgische en/of kerkmuzikale zaken met predikanten uit de NGK (ds. F. Gerkema te Amersfoort-Noord) en CGK (ds. J. Groenleer te Woerden). Zie verder punt e.
- b. Verzoeken om informatie door leden van deze kerken. Dit is niet altijd te benoemen, maar soms maken vragenstellers duidelijk dat zij geen GKV-lid zijn maar wel graag gebruik willen maken van het aanbod van het SL.
- c. Het congres (zie hierboven *ad 6. Diversen* onderdeel C) was niet uitsluitend op GKV-leden gericht. Een groot deel van de deelnemers was wel GKV-lid maar daarnaast was er ook een ruime hoeveelheid aanwezigen uit de CGK, NGK en PKN en wellicht andere kerkgenootschappen.
- d. De VGK staat sinds enkele jaren ook open voor leden van de CGK en NGK. Zo wordt de organistencursus bijv. aangevraagd door CGK-organisten.
- e. Plaatselijke kerken die samenwerken met een CGK en/of NGK vragen soms om specifieke informatie over liturgische en kerkmuzikale gebruiken aldaar. In dit soort gevallen komen ook de onder a. genoemde contacten in beeld.

6.1.5 ORGANISATIE

Bezetting

Het SL wordt bezet door Anje de Heer. Zij werkt vanuit haar eigen kantoor, gevestigd te Amersfoort. Zij maakt gebruik van eigen kantoormaterialen en -inrichting.

Deze werkwijze heeft als voordeel dat de steunpuntwerker gebruik kan maken van haar eigen vakbibliotheek e.a. Het nadeel is dat er geen 'vanzelfsprekend' contact of spontane wisselwerking is met andere werkers in het kerkelijke veld, bijvoorbeeld andere ondersteunende organisaties.

Begeleidingscommissie

De steunpuntwerker wordt begeleid door een commissie die is samengesteld uit leden van de deputaatschappen eredienst en kerkmuziek, te weten. F.G. aan het Rot en A. Veefkind (eredienst) en D.J. Boer (kerkmuziek).

Aantal uren

De GS van Amersfoort-Centrum 2005 heeft deputaten eredienst en deputaten kerkmuziek gezamenlijk een budget toegekend t.b.v. het steunpunt liturgie van € 13.000. Uitgangspunt is 12 uur per week, 4 weken per maand, 10 maanden per jaar, op jaarbasis dus 480 uur à € 25,- (bruto) is € 12.000. Daarbij € 1.000 voor gemaakte kosten. In totaal dus € 13.000 per jaar.

In de verslagperiode werd het volgende aantal uren gewerkt:

2005-2006: 550 uur	budget: 480 uur
2006-2007: 559 uur	budget: 480 uur
2007-2008: 340 uur (in 7 maanden)	budget: 280 uur

Totaal: 1449 uur 1240 uur

Zie Bijlage 1 voor een gedetailleerd overzicht van het aantal gewerkte uren

Positie

Tot 1 oktober 2007 verrichtte de steunpuntwerker haar werk op basis van urendeclaratie. Deputaten financiën en beheer concludeerden dat deze situatie uit arbeidsrechtelijk oogpunt niet langer wenselijk is. Zij onderzochten diverse mogelijkheden (VAR, dienstverband) en dat leidde er toe dat de steunpuntwerker per 1 oktober 2007 een vast dienstverband heeft gekregen. In administratief opzicht valt de functie onder het SGO (steunpunt gemeenteopbouw); de steunpuntwerker is gedetacheerd bij het steunpunt liturgie.

Vanwege het toegekende budget heeft het dienstverband vanaf oktober 2007 een omvang van slechts 8,8 uur per week. Dit levert niet alleen een duidelijke frictie op met de praktijk (zie hierboven onder 'aantal uren') maar ook met het aantal toegekende uren van 12 uur per week.

De oorzaak van deze daling is gelegen in het feit dat het SGO nu als werkgever functioneert en daarom extra financiële verplichtingen heeft (werkgeverspremies, pensioenvoorziening e.d.). Zie Bijlage 1 voor een overzicht van de gewerkte uren

6.1.6 TOEKOMST

Uren

De praktijk laat zien dat het toegekende aantal uren, nl. 12 uur per week, structureel overstegen wordt. De generale synode van Amersfoort-Centrum maakte de uitbreiding van 8 naar 12 uur per week mogelijk. Vanaf het allereerste begin bleek deze uitbreiding niet voldoende en moest het aantal uren meteen overschreden worden om alle taken te kunnen vervullen. Deze overschrijding zou misschien te verwachten zijn in de periode kort na een generale synode, maar nadien is de hoeveelheid werk geen moment minder geworden. Integendeel, er blijft sprake van een stijging. Evenals voorheen gaat de beschikbare tijd grotendeels op aan het vervullen van de adviesfunctie. Het SL is derhalve een vraaggestuurde faciliteit. En de benodigde tijd bleek gewoon op te komen uit het midden van de kerken.

Deputaten eredienst en deputaten kerkmuziek stellen de generale synode daarom voor om hun een budget voor het SL toe te kennen op basis van 16 uren per week.

Conceptbesluit

Besluit:

ten behoeve van ondersteunende activiteiten rond de besluiten die liturgie en kerkmuziek betreffen, aan deputaten eredienst en aan deputaten kerkmuziek een budget ter beschikking te stellen op basis van 16 uur per week.

Organisatie

Hoe de toekomst van het SL er op langere termijn uit gaat zien hangt mede af van de besluiten van de generale synode over de voorstellen van deputaten generaal-synodale organisatie (GSO). De deputaatschappen eredienst en kerkmuziek en de steunpuntwerker namen uitgebreid kennis van de voorstellen van dit deputaatschap en bezochten een van de informatiebijeenkomsten. Het mag duidelijk zijn dat de conclusie van deputaten GSO dat de plaatselijke kerken steeds vaker en steeds meer vragen om professionele ondersteuning op allerlei vlak (zie hoofdstuk 7 en 8 van het rapport van deputaten GSO) ook geldt voor het terrein van liturgie en kerkmuziek. De cijfers uit de (advies)praktijk spreken voor zich.

Een gedetailleerd voorstel voor de periode na 2011, als naar verwachting het grote werk van de huidige deputaatschappen eredienst en kerkmuziek rond de uitbreiding van de gezangbundel en de herziening van het Gereformeerd Kerkboek afgerond is, is op dit moment nog niet goed mogelijk. Een aantal belangrijke factoren is op dit moment nog onzeker, zoals de verwerking van deputaten GSO van de reacties e.a. van de diverse deputaatschappen en ondersteunende organisaties, de besluitvorming van de synode over het voorstel van deputaten GSO, de clustering van deputaatschappen en de plaats van het werkveld 'eredienst' daarin. Het leek ons weinig zinvol om nu met een uitgebreid voorstel te komen zolang er deze belangrijke punten nog volop in ontwikkeling zijn. Afhankelijk van de uitkomsten zal de plaats en de organisatorische kant van het SL verder uitgewerkt worden. Wat dit betreft zijn we bereid en houden we ons beschikbaar voor nader overleg en verdere toelichting.

Zeker is in ieder geval dat er ook in de toekomst een steunpunt liturgie moet zijn, dat de kerken ondersteunt bij vormgeving en invulling van de kerkdiensten in een context en cultuur die volop in beweging is. Dit SL kan en wil zo meewerken aan de lof aan God en de opbouw van de kerken, in verbondenheid met de kerk van alle tijden en plaatsen, met alle heiligen in hemel en op aarde.

Bijlagen bij hoofdstuk 6.1 'Steunpunt Liturgie'

1. Uren
2. Aantal aanvragen aan het SL
3. Onderwerpen
4. Aangevraagde Notities en Documentatiemappen
5. Nieuwsbrieven
6. Plaatsenoverzicht

Bijlage 1 Gewerkte uren

Uren					
2005-2006		2006-2007		2007-2008 (januari-februari)	
Periode	Aantal uren	Periode	Aantal uren	Periode	Aantal uren
Augustus	56	Augustus	13:45	Augustus	42
September		September	46:30	September	
Oktober	49	Oktober	60:30	Oktober	46:30
November	58	November	41:00	November	56:30
December	52	December	44:30	December	22:00
Januari	46:30	Januari	52:15	Januari	109:00
Februari	45:30	Februari	53:30	Februari	65:00
Maart	50:00	Maart	43:30	Maart	PM
April	49:00	April	66:00	April	PM
Mei	34:30	Mei	46:30	Mei	PM
Juni	64:00	Juni	49:00	Juni	PM
Juli	45:30	Juli	42:00	Juli	PM
Totaal:		Totaal:		Totaal:	
550:00		559:00		340 (NB: 7 maanden)	
Gemiddeld (40 weken per jaar)		Gemiddeld (40 weken per jaar):		Gemiddeld (40 weken per jaar):	
13,75 uur per week		14,00 uur per week		14,60 uur per week	

Bijlage 2 Aantal aanvragen aan het SL

Aanvragen		
2005-2006	2006-2007	2007-2008 (januari-februari)
435	440	250

Bijlage 3 Onderwerpen

Nieuw GK ///// (68)
 Liederen GK algemeen: ///// (129)
 Lied van de week ///// (21)
 Zendinglied / (1)
 Kerklied/liturgie en cultuur ///// (13)
 Kerkmuziek ///// (58)
 Lesbrief kerklied // (2)
 Register HC + gezangen: ///// (20)
 Auteursrechten liederen ///// (48)
 Kennis en inzicht in liturgie/liturgische elementen ///// (135)
 Orden van dienst ///// (9)
 Gezongen Votum, Amen ///// (9)
 Tien Woorden ///// (13)
 Voorlezer ///// + 133 + ///// (152)
 Geloofsbelijdenis // (2)
 Collecte // (2)
 Gebeden ///// (10)
 Stilte ///// (9)
 Gemeente en liturgie / (1)

Kind en kerkdienst ///// ///// ///// ///// / (21)
 Jongeren en kerkdienst ///// ///// (10)
 Avondmaal ///// ///// ///// ///// / (21)
 Doop ///// ///// ///// ///// / (26)
 Preekvoorbereiding / (1)
 Openbare geloofsbelijdenis ///// /// (8)
 Beamer ///// ///// ///// ///// ///// ///// ///// ///// (45)
 Liturgisch bloemschikken / (1)
 Drama ///// ///// (10)
 Kerkelijk kunstbezit / (1)
 Kerkinrichting // (2)
 Kerkelijk jaar ///// ///// ///// ///// ///// ///// ///// ///// ///// ///// ///// ///// ///// ///// ///// ///// (220)
 Bijzondere diensten ///// / (6)
 Tweede dienst ///// ///// ///// ///// ///// (29)
 Vespers: ///// ///// (15)
 Leesdienst /// (3)
 Dankdag: // (2)
 Opstarten liturgiecommissie // (2)
 Liturgie en kerkorde ///// ///// ///// (19)
 Cursus: ///// ///// ///// (21)
 Kleine oecumene en liturgie ///// (5)

Bijlage 4 Aangevraagde notities en documentatiemappen

overzicht aangevraagde notities en documentatiemappen			
Notitie	2005-2006	2006-2007	2007-2008 (januari-februari)
Actieve gemeente		17	5
Avondmaal – algemeen	9	14	6
Avondmaal – vorm	12	13	6
Avondmaal – frequentie	6	14	7
Avondmaal – voorbereiding	6	12	6
Andere instrumenten	4	15	6
Basiskennis liturgie	28	21	8
Beleid kerkmuziek	4	9	5
Beurtzang	5	8	7
Bundel Negentig Gezangen	2	8	4
Cantorij	6	9	8
Categoriale diensten		4	7
Christelijke symboliek	2	9	6
Collecte	4	14	4
Doop	10	10	3
Formulieren oud en nieuw	4	10	5
Gasten in de dienst	11	8	6
Gebeden	6	18	5
Gezangen Liturgisch Katern	4	9	3
GK 2006		26 + website	4
Houding en beweging	6	12	5
Jongeren en kerkdienst		17	5
Kerkdienst en cultuur	6	10	7
Kerkelijk jaar	5	7	6
Kerkelijk jaar- thuis	2	5	2
Kerkenraad en Liturgie	5	11	3
Kerkinterieur – preekstoel		2	2
Kind en kerkdienst	13	14	5
Kind en kerkdienst –	15	14	5

sacramenten			
Kerkmuziekopleidingen		7	5
Lezingen	2	11	4
Liederen en gezangen	27	24	5
Liturgie digitaal	4	11	2
Liturgie en kerkorde	15	18	15
Liturgie en verbeelding	9	20	11
Liturgie na Leusden	3	8	3
Liturgie, ontwikkeling + besluiten 1996-heden			2
Loven, lofprijzing			5
Orde C	3	11	4
Orde D	3	12	5
Raamwerk liturgiebespreking	9	13	2
Regeling kerkmuziek	4	12	8
Rond het Kerstfeest		5	3
Rond het Paasfeest	3	8	5
Stilte	5	11	12
Schuldbelijdenis en Genadeverkondiging	7	14	4
Symbolische bloemsierkunst		3	5
Themajaar liturgie	5	9	3
Tien Woorden	7	16	9
Tweede dienst	5	16	9
Vaste liturgische onderdelen	7	15	6
Vorbereiding	2	7	3
Voorlezer	147	14	6
Vrouw - voorganger – voorlezer	4	6	2
Werkplan	14	14	4
Zuidhorn over liturgie	3	8	3
Totaal	464	633	296
Documentatiemappen	2005-2006	2006-2007	2007-1008 (januari-februari)
Andere instrumenten en begeleidingsvormen	6	9	6
Avondmaal – algemeen	3	1	
Avondmaal – vorm		1	2
Avondmaal – frequentie	2	1	1
Avondmaal – voorbereiding	2	1	
Beleid Kerkmuziek		1	
Beurtzang	2	1	1
Cantorij	1		1
Categoriale diensten		2	
Collecte	2		1
Criteria		2	
Doop			1
Evangelisch-charism. lied in GK		1	
Gasten in de dienst	3	1	
Gebeden	3	1	
Hedendaagse cultuur		1	
Hemelvaart en Pinksteren		5	1
Houding en beweging	1		
Jongeren en eredienst		2	4

Kerkelijk jaar	3		5
Kerkenraad en liturgie	2		
Kerkinterieur – preekstoel		1	
Kerkbouw			
Kerklied – spiritualiteit – stijl		2	1
Kerklied en Kerkmuziek			1
Kerkmuziek			
Kind en kerkdienst	11	4	3
Liturgie en verbeelding I	1	3	
Liturgie en verbeelding II	1	3	2
Lofprijzing		2	
Orde B			
Orde C	2		
Orde D	2		
Psalmen en Gezangen – verh.			
Rond het Kerstfeest	10	8	23
Rond het Paasfeest	3	10	21
Stilte	2		4
Schuldbelijdenis en Genadeverkondiging	2		
Tien Woorden	2		
Tweede dienst	7	9	3
Vaste liturgische onderdelen	6	1	
Vesper		3	
Vespers 40- dagentijd			2
Veertigdagentijd extra			1
Voorbereiding	2		
Voorlezer	2	1	1
Totaal	77	77	85

Bijlage 5 Nieuwsbrieven

Inhoudsopgave van de verstuurd nieuwsbrieven in de periode 2005-2008:

April – Augustus 2005

- Actueel (1): Amersfoort en Liturgie
- Actueel (2): Amersfoort en cultuur
- Actueel (3): Amersfoort en het Steunpunt Liturgie
- Liederens voor Openbare Geloofsbelijdenis
- Nieuw materiaal
- Een tweede begeleidingsbundel bij de 'Negentig Gezangen'.
- Cd rond de 'Negentig gezangen'.
- Lied van de week 2005 – 2006
- Vooruitblik op het nieuw seizoen
- Een klinkend voorbeeld van Orde D
- Tussentijds: De stand van zaken ná het Liedboek voor de Kerken.
- Kurt Thomascursus 2005
- Het leiden van een kinderkoor
- Doophemden
- Bloemen in de kerk.

Oktober – November 2005

- Actueel (1) Hervormingsdag
- Actueel (2) Liederens voor Dankdag
- Actueel (3) Rond het kerstfeest

- Wat bracht Amersfoort?
- Lied van de week 2005 – 2006
- Begeleidingsbundel Negentig Gezangen

November – December 2005

- Actueel (1): Rond het Kerstfeest
- Actueel (2): Liedereren voor Advent en Kerst
- Wat bracht Amersfoort?
- Lied van de week 2005- 2006
- Begeleidingsbundel Negentig Gezangen

Januari 2006

- Actueel (1): Rond het Paasfeest
- Actueel (2): Liedereren voor Passie en Pasen
- Wat mogen we inmiddels zingen?
- Waaruit gaan we zingen?
- Notitie voorlezer uitgebreid
- Notitie gebeden uitgebreid
- Notitie Liturgie en Verbeelding plus Documap
- Documap Gastendiensten en Notitie
- Kurt Thomascursus
- Hof van Lof

Maart 2006

- Actueel (1): Rond het Paasfeest
- Actueel (2): Liedereren voor Passie en Pasen
- Wat mogen we inmiddels zingen?
- Waaruit gaan we zingen?
- De voorlezer in de kerkdienst
- Liedereren en auteursrechten
- Liedereren en Heidelbergse Catechismus

Mei 2006

- Actueel (1): Hemelvaart en Pinksteren: leesrooster.
- Actueel (2): Hemelvaart en Pinksteren: materiaal uit het land
- Liedereren voor Hemelvaart en Pinksteren
- Liedereren voor Openbare Geloofsbelijdenis
- Liedereren en de Heidelbergse Catechismus

Juli 2006

- Actueel (1): Liedereren voor de Zomertijd
- Actueel (2): Lied van de Week 2006 – 2007
- Vooruitkijkend: het nieuwe seizoen
- Begeleidingsbundel bij de gezangen van Amersfoort 2005
- Liedereren en de Heidelberger

Oktober 2006

- Micha Zondag
- Hervormingsdag
- Dankdag
- Gereformeerd Kerkboek 2006
- Begeleidingsbundel
- Zingen uit de Bijbel

November 2006

- Gereformeerd Kerkboek 2006
- Omnummertabel
- Advent met Jeremia

- Advent: Achtergronden en projecten
- Adventkaarsen
- Liederen voor Advent

Maart 2007

- Bijbelleesrooster 'Gereinigd en Geheiligd'(voor de Stille Week en de Week van Pasen)
- Documentatiemap rond het paasfeest 2007: Stille Week en Pasen.
- Liederen voor Biddag

April 2007

- Bijbelleesrooster (voor de tien dagen van Hemelvaart tot Pinksteren)
- Documentatiemap Hemelvaart en Pinksteren
- Liederen bij Openbare Geloofsbelijdenis
- Liederen bij Ambst dragersbevestiging.

Mei 2007

- Openbare Geloofsbelijdenis en Doop – combiformulieren
- Michacampagne in de voorbeden
- Gebeden
- Rivieren van Levend Water

Juni 2007

- Actueel (1): Lied van de Week 2007-2008 – Het rooster
- Actueel (2): Lied van de week 2007-2008 – de Serie
- Begeleidingen voor Orgel en Piano
- De band als begeleider
- Orgel + en/of Anders dan het Orgel
- Wat staat er op het psalmbord

Oktober 2007

- Actueel (1): Rond het kerstfeest 2007: Documentatiemap
- Actueel (2): Adventskaarsen?
- Actueel (3): Advent 2007: Bijbelleesrooster
- Uitwisseling rond Advent en Kerst

Oktober 2007

- Actueel (1): Bijbelzondag
- Actueel (2): Liederen voor Dankdag
- Actueel (3): Advent 2007: 'Eens zal de dag komen...'
- Stille in de kerkdienst?
- Liturgie en Kerkorde?
- Drukfout in de begeleidingsbundel
- Uitwisseling

Januari 2008

- Kerkmuziek in een diverse cultuur – Congres over 'Muziek in de kerk

Februari 2008

- Rond het Paasfeest 2008
- Vroeg Pasen
- Documentatiemap Veertigdagentijd
- Bijbelleesrooster 'Ik ben'.
- En verder...

Bijlage 6 Plaatsenoverzicht

Bij 69,6 % van de aanvragen om advies was bekend uit welke plaatselijke gemeente (of plaats) de aanvraag kwam. Om te zien hoe de verspreiding over het land is werden deze plaatsen in kaart gebracht.

Opmerking vooraf: // duidt op turven. Waar niets achter de plaatsnaam staat gaat het om één contact.

<p>Groningen Aduard /// Athene Baflou Bedum ////- Brittil Delfzijl / Enumatil Grijpskerk / Grootegast Groningen ////-/// Groningen-Helpman /// Groningen-Oost Groningen-Zuid /// Haren Harkstede ////- Helpman Hoogezand Sappemeer N. Hoogezand Sappemeer /// Hoogezand / Leek Leens // Middelstum / Niezijl Noordbroek Oldehove // Roodeschool / Schildwolde Stadskanaal ////- Ten Boer Uithuizermeeden ////-// Ulthuizermeeden-Roodeschool / Ureterp Winsum // Zuidbroek LC / Zuidhorn ///</p> <p>Friesland Balkbrug /// Buitenpost ////-////- Damwoude /// Dokkum // Drachten ////-// Drachten-Nijega // Drachten-Oost / Noardbrugum Oosterwolde // Franeker Frieschepalen Harlingen Leeuwarden /// Surhuisterveen</p> <p>Drenthe Assen ////-////-// Assen-Kloosterveen Assen-Marsdijk /</p>	<p>Flevoland Almere ////-/ Biddinghuizen Dronten Dronten-Zuid Emmeloord // Lelystad // Marknesse Zeewolde ///</p> <p>Utrecht Amersfoort-Centrum ////-/ Amersfoort-Emiclaer ////-/ Amersfoort-Hoogland // Amersfoort-deHorsten // Amersfoort-Nieuwland Amersfoort-Oost // Amersfoort-Vathorst /// Amersfoort-Zuid Amersfoort ////-////-////-// Baambrugge Bunschoten-West / Houten / Leusden / Maarsse Mijdrecht Spakenburg-Noord Spakenburg-Zuid / Utrecht-Centrum /// Utrecht-Leidsche Rijn / Utrecht-NW /// Utrecht ////- Veenendaal // Woerden Woudenberg / Zeist ///</p> <p>Noord-Holland Alkmaar /// Amstelveen Amsterdam ////-// Amsterdam-ZW / Bussum-Huizen // Broek op Lange Dijk /// Haarlem – Heemstede / Haarlem //// Heerwaarden Hilversum ////-//// Huizen / Weesp Westzaan IJmuiden ////- Zaandam</p> <p>Zuid-Holland Alphen a/d Rijn /// Bergschenhoek</p>
--	--

<p>Assen-Peelo / Assen-West / Assen-Zuid Beilen / Emmen / Hoogeveen ////- Meppel / Nietap Ruinerwold Zuidlaren /// Zuidwolde /</p> <p>Overijssel</p> <p>Almelo ////-//// Bergentheim /// Daarderveen Dalflen // Deventer / Enschede /// Enschede-Oost / Enschede-West Hardenberg //// Hardenberg-Baalderveld // Hardenberg-Baalderveld-Z / Hardenberg-Marslanden // Hasselt / Heemse Hengelo // St. Jansklooster / Kampen ////-// Kampen-Zuid Langeslag Lemele/Lemelerveld Mariënberg / Nieuwleusen ////-////- Nijverdal / Ommen // Rouveen ////- Staphorst Vollenhove Vollenhove LC Vriezenveen IJsselmuiden Zwartsluis / Zwolle ////-////-//// Zwolle-Noord / Zwolle-Zuid /</p> <p>Gelderland</p> <p>Ammerzoden Apeldoorn ////-////-/ Apeldoorn-Centrum // Arnhem / Barneveld /// Doesbrug LC Duiven //// Ede ////-////- Ede-Noord //// Ede-Zuid // Elst Ermelo // Harderwijk ////-////-//// Hasselt Hattem ////-// Hattem-Centrum //// Hattem-Noord Hoevelaken</p>	<p>Berkel en Rodenrijs / Bodegraven / Delft ////-/ Delier / Den Hoorn Dordrecht // Gouda /// Gorkum Gorinchem / Hardinxveld Giessendam //// Kappelle a/d IJssel // Katwijk Krimpen a/d IJssel //// Leiden /// Lisse // Nieuw Lekkerland Middelharnis Nootdorp Oegstgeest /// Pernis Sliedrecht Cie-jeugd beleid Spijkenisse // Ridderkerk / Rijswijk-Zuid LC Rotterdam ////-////-////-// Rotterdam-Oost / Rotterdam-Stad // Vlaardingen // Waddinxveen ////-/ Wateringen / Zevenhuizen-Moerkapelle Zoetermeer /// Zwijndrecht ////-//</p> <p>Zeeland</p> <p>Axel // Brouwershaven Goes // Koudekerke Middelburg / Terneuzen ////-// Zaamslag / Vrouwenpolder</p> <p>Brabant</p> <p>Breda // Eindhoven //// Hoek // Nuenen Ravenstein Zevenbergen ////-</p> <p>Limburg</p> <p>Brunssum / Horst Valkenburg Maastricht Venlo ///</p> <p>Anders</p> <p>Australië Hamilton – Canada Curacao Unai, Brazilië //// Gent // American Reformed Church</p>
---	--

Neede / Nijkerk ////-// Nijmegen /// Oosterbeek Nunspeet Putten // Tiel // Voorthuizen Wageningen Wapenveld // Wapenveld LC Wezep /// Zaltbommel / Zutphen	Amersfoort Zuid (NGK) Amersfoort Noord (NGK) Harderwijk (CGK) Zwolle (CGK) G.S. Guido de Brès Amersfoort Greijdanus College Zwolle De Wijngaard Bosch en Duin SKKN (Stg. Kerkelijk Kunstbezit Nederland) VGK ////-/ VGK Aduard VGK Ommen VGK Zaamslag Dep. GSO DVN / GVI
---	--

Provincies	Aantal verschillende plaatsen/gemeenten	+ aantal aanvragen per plaats	Totaal aantal aanvragen per Provincie
Groningen	35	57	92
Friesland	14	35	49
Drenthe	14	27	41
Overijssel	34	75	109
Gelderland	33	87	120
Flevoland	8	13	21
Utrecht	25	62	87
Noord-Holland	15	37	52
Zuid-Holland	35	79	114
Zeeland	8	14	22
Brabant	6	14	20
Limburg	5	5	10
	<i>Totaal:232</i>		<i>Totaal 737</i>
Buitenland	6	7	13
Scholen/instelling	3		3
Stichting/andere deputaten	8	7	15
NGK/CGK	4		4
	<i>Totaal: 21</i>		<i>Totaal 35</i>
Totaal plaatsen/gemeenten: 253		Totaal aanvragen gerangschikt: 772	

Percentage van de aanvragen (totaal 1109 aanvragen, 772 gerangschikt) is **69,6**.

9. CONCEPT BESLUITTEKSTEN

9.1 Liturgische formulieren algemeen

Materiaal:

1. rapport van deputaten eredienst
2. tweede aanvullend rapport deputaten eredienst

Besluit:

de volgende liturgische formulieren vast te stellen:

1. Formulier voor de uitsluiting uit de gemeente van Christus
2. Formulier voor de viering van het heilig avondmaal 1
3. Formulier voor de viering van het heilig avondmaal 2
4. Formulier voor de viering van het heilig avondmaal 3
5. Formulier voor de viering van het heilig avondmaal 4
6. Formulier voor de viering van het heilig avondmaal 5
7. Formulier voor de bediening van de doop aan de kinderen van de gelovigen 1
8. Formulier voor de bediening van de doop aan de kinderen van de gelovigen 2
9. Formulier voor de bediening van de doop aan de kinderen van de gelovigen 3
10. Formulier voor de bediening van de doop aan volwassenen
11. Formulier voor de openbare belijdenis van het geloof (door gedoopte catechisanten)
12. Formulier voor de bevestiging van predikanten
13. Formulier voor de bevestiging van ouderlingen en diakenen

Grond:

de vrijgave van de NBV maakte een herziening van deze formulieren noodzakelijk.

9.2 Formulier voor de bevestiging van missionaire dienaren des Woords (geen wijzigingen)

Materiaal:

rapport van deputaten eredienst.

Besluit:

in komende uitgaven van het gereformeerd kerkboek geen formulier voor de bevestiging van missionaire dienaren van het Woord op te nemen. Kerken waarin een predikant met een bijzondere opdracht bevestigd wordt zullen het formulier voor de bevestiging van dienaren van het woord zo aanpassen als de bijzondere positie en opdracht van de te bevestigen predikant het vereist.

Gronden:

1. zendelingen en andere dienaren met een bijzondere opdracht zijn en blijven primair dienaar van het Woord;
2. in het verleden is gebleken dat de kerkenraden tot een goede aanpassing van het algemene formulier goed in staat zijn.

9.3 Décharge en opdrachten deputaten eredienst

Materiaal:

1. rapport van deputaten eredienst;
2. tweede aanvullend rapport van deputaten eredienst.

Besluit 1:

deputaten eredienst decharge te verlenen onder betuiging van dank voor de door hen verrichte werkzaamheden.

Besluit 2:

opnieuw deputaten eredienst te benoemen met de volgende opdrachten:

- a. de kerken te voorzien van informatie en advies over zaken met betrekking tot liturgie en eredienst en waar mogelijk een zodanige bijdrage te leveren dat de bezinning hierover binnen de kerken wordt gestimuleerd;
- b. de taalkundige herziening van de bestaande liturgische teksten en formulieren af te ronden;
- c. een nieuwe tekst voor te stellen voor het voorbedengebed en zo nodig ook de andere gebeden uit het gereformeerd kerkboek;
- d. de samenvoeging door de volgende synode van het deputaatschap eredienst met het deputaatschap kerkmuziek voor te bereiden en in het kader hiervan in elk geval jaarlijks gezamenlijk overleg te voeren;
- e. aan de volgende synode voorstellen te doen op welke wijze het steunpunt liturgie moet worden voortgezet; deputaten moeten daarbij in het bijzonder aandacht hebben voor de onderlinge verhouding van de deputaatschappen eredienst en kerkmuziek met het steunpunt liturgie en de continuïteit op langere termijn;
- f. hun werkzaamheden te verrichten binnen het beschikbaar gestelde budget dat separaat zal worden toegezonden;
- g. over hun werkzaamheden rapport uit te brengen aan de eerstvolgende generale synode en dit rapport uiterlijk drie maanden voor het begin van deze synode aan de kerken te doen toekomen.

Gronden:

1. bij de invoering van nieuwe liturgische elementen is het van belang dat de kerken aanvullende informatie kunnen verkrijgen, zowel mondeling als schriftelijk. Discussies rond liturgie en eredienst kunnen meer diepgang krijgen wanneer bijvoorbeeld door deputaten vanuit hun deskundigheid een bijdrage geleverd wordt;
2. de opdracht van de Generale Synode van Amersfoort-Centrum 2005 kon niet worden afgerond;
3. het past in het kader van de 'Koersbepaling' (GS Zuidhorn 2002-2003, Acta art. 38) dat de synode in het kerkboek teksten voor gebeden in de eredienst blijft aanbieden. Bij de bewerking van de gebeden is de deputaten duidelijk geworden dat met name bij de voorbedengebeden taalkundige herziening niet voldoende is;
4. de nieuwe liedbundel wordt in de komende jaren afgerond. Ook op het terrein van eredienst zijn de afgelopen jaren veel taken afgerond. In 2011 kunnen de deputaatschappen eredienst en kerkmuziek worden samengevoegd;
5. het moet duidelijker worden hoe de verhouding tussen de deputaatschappen en de ondersteuning door het steunpunt liturgie zijn geregeld. Op welke wijze legt het steunpunt verantwoording af en aan welke instantie.

9.4 Gemeente en doop

Materiaal:

aanvullend rapport deputaten eredienst.

Besluit:

om vóór het dankgebed in de doopformulieren de volgende passage in te voegen en het gebruik ervan bij de kerken aan te bevelen:

Opwekking aan de gemeente

En u, geliefde broeders en zusters, ontvang dit kind (deze broeder/zuster) met liefde in de gemeente. Weet u geroepen door voorbede en aandacht deze ouders (hem/haar) te steunen. Wees ook daadwerkelijk bereid om, waar nodig en mogelijk, eraan mee te helpen, dat dit kind

(deze broeder/zuster) groeit in het geloof, in de genade en de kennis van onze Heer Jezus Christus. Want "wij zijn allen gedoopt in één Geest en zijn daardoor één lichaam geworden". [1 Kor.12:13] Hiertoe helpe ons de Heer door zijn Geest.

Eventueel kan deze opwekking ook vragenderwijs aan de gemeente worden voorgehouden. Door hierop te antwoorden, spreken de aanwezige broeders en zusters zelf de intentie uit:

*(Voorganger:) En u, geliefde broeders en zusters, ontvang dit kind (deze broeder/zuster) met liefde in uw midden. Want "wij zijn allen gedoopt in één Geest en zijn daardoor één lichaam geworden" [1 Kor.12:13]. Wilt u door voorbede en aandacht deze ouders (broeder/zuster) steunen? En wilt u er naar vermogen aan meehelpen dat dit kind (hij/zij) groeit in het geloof, in de genade en de kennis van onze Heer en Redder Jezus Christus? Wat is hierop uw antwoord? (Antwoord gemeente:) Ja, dat willen wij.
(Voorganger:) Hiertoe helpe ons de Heer door zijn Geest.*

Grond:

deputaten tonen in hun rapport aan dat de vraag naar een meer actieve rol van de gemeente bij de doop gerechtvaardigd is en bieden een goede aanvulling van de doopformulieren om hieraan inhoud te geven.

10. FORMULIEREN

10.13 Formulier voor de bediening van de heilige doop van volwassenen die zich bij de kerk voegen

Gemeente van onze Heer Jezus Christus, geliefde *broeder(s)/zuster(s)*,

Over de doop

Bij de doop word je in water ondergedompeld of met water besprenkeld. Je wordt op een symbolische manier gewassen.

In de eerste plaats wijst dit wassen erop, dat je vuil bent in de ogen van God. Bij je geboorte ben je namelijk al belast met slechtheid.¹ En God veroordeelt alle slechtheid. Je kunt het koninkrijk van God dan ook alleen binnenkomen als je opnieuw geboren wordt.²

De doop wil je ertoe brengen om je verkeerde daden en gedachten onder ogen te zien, ze nederig aan God te bekennen en de afwassing van je slechtheid en een nieuw leven helemaal van Jezus Christus te verwachten.³

In de tweede plaats garandeert de doop dat Jezus Christus je slechtheid inderdaad wil wegwassen.⁴ Daarom heeft hij bevolen te dopen in de naam van de Vader en de Zoon en de heilige Geest.⁵

Wanneer je gedoopt wordt in de naam van de *Vader* garandeert God de Vader je dat hij een eeuwig genadeverbond met je sluit.⁶ Hij adopteert je als zijn kind, zodat je zijn erfgenaam bent.⁷ Hij wil altijd liefderijk voor je zorgen.⁸ Het kwaad zal hij van je weren; of hij laat het meewerken aan je redding.⁹

Wanneer je gedoopt wordt in de naam van de *Zoon* garandeert de Zoon je dat hij al je slechtheid van je wegneemt. Hij laat je delen in zijn dood en opstanding. Hij schenkt je zijn eigen volmaakte zuiverheid. Hij zorgt er voor dat God je vrijspreekt.¹⁰

Wanneer je gedoopt wordt in de naam van de *heilige Geest* garandeert de heilige Geest je dat hij in je wil wonen.¹¹ Hij maakt je een levend lid van Christus. In Christus bezit je namelijk al de afwassing van

¹ Ps. 51:7.

² Ezech. 36:25-27; Joh.3:3.

³ Hand. 4:12.

⁴ 1Kor. 6:11; Hand. 22:16.

⁵ Mat. 28:19.

⁶ Gen. 17:1,2,7.

⁷ Rom. 8:15-17.

⁸ Mat. 6:25-33.

⁹ Rom. 8:28.

¹⁰ Hand. 2:38; 1Joh. 1:7; Rom. 6:4; Kol. 2:12.

¹¹ 1Kor. 6:19.

je slechtheid en de dagelijkse vernieuwing van je leven. De Geest maakt dat tot je persoonlijke eigendom.¹² Daardoor zul je eens volmaakt zuiver zijn.¹³ Dan zul je eeuwig leven temidden van het door God uitgekozen volk.

In de derde plaats, van jouw¹⁴ kant ben je nu verplicht God te gehoorzamen op een manier die bij je nieuwe leven past. Je moet deze ene God, Vader, Zoon en heilige Geest geloven en hem liefhebben met heel je ziel, met heel je hart, met heel je verstand en met inzet van al je krachten.¹⁵ Je moet met je slechte bestaan breken, je oude aard doden en vroom leven.¹⁶

Als je uit zwakheid nog zonden doet, is dat geen reden om aan Gods genade te twijfelen.¹⁷ Evenmin is dat een reden om dan maar door te zondigen.¹⁸ De doop is immers je garantiebewijs dat het verbond dat God met je gesloten heeft eeuwig is.¹⁹

Voorwaarden voor de volwassenendoop

Nu worden de kinderen van christenen gedoopt omdat ze bij Gods verbond horen zonder dat zij daar iets van begrijpen. Hun ouders nemen de verplichting op zich hun kinderen de betekenis van hun doop te leren begrijpen. Wanneer deze kinderen volwassen worden, behoren ze zelf hun geloof te belijden. Volwassenen mogen pas gedoopt worden, wanneer zij tot inkeer zijn gekomen, hun zonden hebben beleden en belijdenis hebben gedaan van hun geloof in Christus.²⁰

Want toen Johannes de Doper de mensen opriep zich te laten dopen en tot inkeer te komen om zo vergeving van zonden te verkrijgen,²¹ heeft hij alleen mensen gedoopt die hun zonden beleden.

En onze Heer Jezus Christus zelf heeft zijn apostelen bevolen, alle volken tot zijn leerlingen te maken en hen te dopen in de naam van de Vader en de Zoon en de heilige Geest.²²

Christus heeft daaraan de belofte toegevoegd, dat wie gelooft en zich laat dopen, gered zal worden.²³ Volgens deze regel hebben dan ook de apostelen alleen die volwassenen gedoopt die met berouw en inkeer hun geloof beleden.²⁴

Daarom mag de kerk alleen die volwassenen dopen die de rijke inhoud van de doop uit de het evangelie hebben leren verstaan en van hun geloof rekenschap afleggen door persoonlijke belijdenis.

Gebed voor de doop

Laten we nu bidden of God wil zorgen dat door deze doopbediening zijn naam wordt geëerd, ons geloof wordt versterkt en de gemeente wordt opgebouwd.

Almachtige, eeuwige God, u hebt door de zondvloed de ongelovige wereld gestraft, maar Noach en zijn gezin hebt u gered. Hoe groot is uw ontferming.

U hebt van de Farao van Egypte, die zo verhard was dat hij zich niet aan U wilde onderwerpen, heel zijn leger in de Rietzee doen omkomen. Maar uw volk Israël hebt u op het droge diezelfde zee geleid. Wij bidden u op grond van uw oneindige ontferming, dat u *hem* die de doop zal ontvangen genadig wilt zijn en door uw heilige Geest wilt opnemen in het lichaam van Jezus Christus, uw Zoon. Laat *hij* met hem in zijn dood worden begraven en met hem opstaan in een nieuw leven.

Laat *hij zijn* kruis dagelijks blijmoedig dragen in de navolging van Christus en in hem blijven met een echt geloof, vaste hoop en vurige liefde. Geef dat *hij* dit leven - dat aan het sterven is prijsgegeven - door uw genade getroost zal verlaten en zonder angst zal verschijnen voor Jezus Christus, uw Zoon, die rechter en redder is.

Hoor ons in de naam van Jezus Christus, uw Zoon, die met u en de heilige Geest, één enig God, leeft en regeert in eeuwigheid. Amen.

Geliefde *broeder(s)/zuster(s)*,

U staat hier voor God en zijn gemeente om uw geloof te belijden. Ik verzoek u eerlijk te antwoorden op de volgende vragen.

¹² Ef. 1:13.

¹³ Ef. 5:27.

¹⁴ Gen. 17:1,9.

¹⁵ Deut. 6:5; Mat. 22:37.

¹⁶ Ps. 103:17,18; Ef. 4:17-5:12; Kol. 3:5-10.

¹⁷ 1Joh. 1:9; 3:20.

¹⁸ Rom.6:1,2.

¹⁹ Jes. 54:10; 2Tim. 2:19.

²⁰ Hand. 2:38; Marc. 16:16.

²¹ Marc. 1:4,5.

²² Mat. 28:19.

²³ Marc. 16:16

²⁴ Hand. 2:41.

Geloof u in God de Vader, de Almachtige, Schepper van hemel en aarde, en in Jezus Christus, zijn eniggeboren Zoon, onze Heer, en in de heilige Geest, de Drie-enige God²⁵ van uw doop?

Erkent u dat u in zonde ontvangen en geboren bent en dat u van nature niet in staat bent het goede te doen en daarom blootstaat aan Gods toorn?²⁶ Bekent u dat u met gedachten, woorden en daden de geboden van de Heer vaak hebt overtreden? Hebt u berouw over deze slechtheid?

Geloof u, dat Jezus Christus u als uw Verlosser geschonken is en dat u door de kracht van de heilige Geest bij hem hoort? Geloof u dat God u door zijn bloed al uw zonden vergeeft?²⁷

Geloof u dat de Schriften van het Oude en Nieuwe Testament het verlossende woord van God zijn, zoals de kerk dat ook openlijk in haar geloofsbelijdenis uitspreekt en zoals dat hier in de kerk wordt verkondigd?²⁸ Zult u zolang u leeft bij deze belijdenis blijven en alles verwerpen wat tegen Gods woord ingaat?²⁹

Aanvaardt u de belofte en verplichting van Gods genadeverbond, waarvan de doop teken en zegel is? Verlangt u ernaar om God en uw naaste lief te hebben, met de zonde te breken, uw oude, zondige natuur te doden en eerbiedig met de Heer te leven?³⁰ Beloof u dienstbaar te zijn aan de gemeente, trouw met haar naar het woord te luisteren en het avondmaal te gebruiken? Zult u zich gewillig onderwerpen aan alle christelijke vermaningen?³¹

Wat is daarop uw antwoord? (Ja)

Zegenbede

Al moet u nog korte tijd lijden, God, de bron van alle genade, heeft u geroepen om in Christus Jezus deel te krijgen aan zijn eeuwige luister. God zal u sterk en krachtig maken, zodat u staande zult blijven en niet meer zult wankelen. Hem komt de macht toe, voor eeuwig.³² Amen.

Of

Moge de God van de vrede, die onze Heer Jezus, de machtige herder van de schapen, door het bloed van het eeuwig verbond uit de wereld van de doden heeft weggeleid, u toerusten met al het goede, zodat u zijn wil kunt doen. Moge hij in ons datgene tot stand brengen wat hem welgevallig is, door Jezus Christus, aan wie de eer toekomt, tot in alle eeuwigheid. Amen.³³

Bediening van de doop

NN (volledige naam) ik doop u in de naam van de Vader en de zoon en de heilige Geest.³⁴

Dankgebed

Almachtige, barmhartige God en Vader, u prijzen en danken wij dat u ons en onze kinderen door het bloed van uw geliefde zoon, Jezus Christus, al onze zonden vergeeft; dat u ons door uw Geest tot leden van hem afzondert en in hem tot uw kinderen aanneemt; U prijzen en danken wij dat u ons dit in het teken van de doop hebt laten zien en garandeert. Om Jezus' wil bidden wij u voor deze *broeder*, dat u *hem* altijd door uw Geest wilt leiden. Laat *hij* volgens uw woord leven en in Christus tot geestelijke groei komen. Dan zal *hij* uw goedheid en barmhartigheid erkennen en verkondigen. Laat *hij* als een gerechtvaardigd mens leven onder onze enige leraar, koning en hogepriester, Jezus Christus.

²⁵ Mat. 3:16,17; Gen. 1:1;

²⁶ Ps. 51:7; Rom. 7:18.

²⁷ 1Kor. 1:8,9.

²⁸ 2Tim. 3:16.

²⁹ Mar. 24:13; 2Tim. 4:35; Hebr. 10:24,25.

³⁰ Ps. 119:10; 1Joh. 2:15-17.

³¹ Hebr. 13:17.

³² 1Petr. 5:10,11.

³³ Hebr. 13:20,21.

³⁴ Matt. 28:19.

Geef dat *hij* volhardend tegen de zonde, de duivel en zijn hele rijk zal strijden en overwinnen. Om u, enige en betrouwbare God, Vader, Zoon en heilige Geest, eeuwig te loven en de prijzen. Amen.

Opmerkingen

(zie ook de Toelichting bij de hertaling van het Formulier voor de kinderdoop)

1. De toevoeging aan de titel inzake de openbare geloofsbelijdenis omschrijft de inhoud van het formulier beter en voorkomt het misverstand dat volwassenen die zich bij de gemeente voegen eerst met het Formulier voor OGB belijdenis moeten doen om vervolgens met dit doopformulier gedoopt te worden, waarbij tweemaal praktisch dezelfde vragen moeten worden beantwoord.
2. In het Gereformeerd Kerkboek gaat aan het formulier de volgende passage vooraf (*Zij die in hun jeugd niet gedoopt zijn en op latere leeftijd te kennen geven de christelijke doop te willen ontvangen, dienen vooraf onderwezen te worden in de christelijke leer. Na voor de kerkenraad of zijn afgevaardigden deze leer beleden te hebben, zullen zij tot de doop toegelaten worden. Bij de bediening daarvan zal het volgende formulier gebruikt worden.*) Dit is een bepaling die wellicht uitstekend past in de Kerkorde, maar die op deze plaats – onder de titel “Formulier ...” - geen enkele functie heeft.
3. Het niet aanspreken van de direct betrokkene, komt nogal ongeleefd over; daarom de toevoeging in de aanspraak.

10.14 Formulier voor de openbare belijdenis van het geloof

Geliefde *broeder(s)/zuster(s)*,

U staat hier voor God en zijn gemeente om in antwoord op uw doop uw geloof te belijden en zo toegang te krijgen tot het avondmaal van onze Heer Jezus Christus. Ik verzoek u eerlijk te antwoorden op de volgende vragen.

Geloof u in God de Vader, de Almachtige, Schepper van hemel en aarde, en in Jezus Christus, zijn eniggeboren Zoon, onze Heer, en in de heilige Geest, de Drie-enige God³⁵ van uw doop?

Erkent u dat u in zonde ontvangen en geboren bent en dat u van nature niet in staat bent het goede te doen en daarom blootstaat aan Gods toorn?³⁶ Bekent u dat u met gedachten, woorden en daden de geboden van de Heer vaak hebt overtreden? Hebt u berouw over deze slechtheid?

Geloof u, dat Jezus Christus u als uw Verlosser geschonken is en dat u door de kracht van de heilige Geest bij hem hoort? Geloof u dat God u door zijn bloed al uw zonden vergeeft?³⁷

Geloof u dat de Schriften van het Oude en Nieuwe Testament het verlossende woord van God zijn, zoals de kerk dat ook openlijk in haar geloofsbelijdenis uitsprekt en zoals dat hier in de kerk wordt verkondigd?³⁸ Zult u zolang u leeft bij deze belijdenis blijven en alles verwerpen wat tegen Gods woord ingaat?³⁹

Aanvaardt u de belofte en verplichting van Gods genadeverbond, waarvan de doop teken en zegel is? Verlangt u ernaar om God en uw naaste lief te hebben, met de zonde te breken, uw oude, zondige natuur te doden en eerbiedig met de Heer te leven?⁴⁰ Beloof u dienstbaar te zijn aan de gemeente, trouw met haar naar het woord te luisteren en het avondmaal te gebruiken? Zult u zich gewillig onderwerpen aan alle christelijke vermaningen?⁴¹

Wat is daarop uw antwoord? (Ja)

³⁵ Mat. 3:16,17; Gen. 1:1;

³⁶ Ps. 51:7; Rom. 7:18.

³⁷ 1Kor. 1:8,9.

³⁸ 2Tim. 3:16.

³⁹ Mar. 24:13; 2Tim. 4:35; Hebr. 10:24,25.

⁴⁰ Ps. 119:10; 1Joh. 2:15-17.

⁴¹ Hebr. 13:17.

Zegenbede

Al moet u nog korte tijd lijden, God, de bron van alle genade, heeft u geroepen om in Christus Jezus deel te krijgen aan zijn eeuwige luister. God zal u sterk en krachtig maken, zodat u staande zult blijven en niet meer zult wankelen. Hem komt de macht toe, voor eeuwig.⁴² Amen.

Of

Moge de God van de vrede, die onze Heer Jezus, de machtige herder van de schapen, door het bloed van het eeuwig verbond uit de wereld van de doden heeft weggeleid, u toerusten met al het goede, zodat u zijn wil kunt doen. Moge hij in ons datgene tot stand brengen wat hem welgevallig is, door Jezus Christus, aan wie de eer toekomt, tot in alle eeuwigheid. Amen.⁴³

10.15 Toelichting bij de vragen bij de volwassenendoop (10.13) en de openbare geloofsbelijdenis (10.14)

Het is goed mogelijk de twee reeksen vragen met elkaar te vergelijken omdat (met een enkele uitzondering) in beide vragenlijsten in het Kerkboek *gelijkssoortige* vragen staan over:

1. God drie-enig (beide vraag 1)
2. Zonde en berouw (OGB 3b; VD 2)
3. Christus (OGB 1; VD 3a)
4. Geloof in Christus (OGB 3c; VD 3b)
5. Leer en kerk (OGB 2; VD 4a)
6. Opbouw van de gemeente en deelname aan het avondmaal (OGB 4ab; ontbreekt in VD 4c)
7. Levensheiliging (OGB 3c; VD 5)
8. Luisteren naar vermaningen (OGB 4c; VD 5)

De verschillen zijn niet ingrijpend. Het grootste verschil zit in de vragen over zonde en berouw. Daar gaat de hele 2^e VD vraag speciaal over; in de 3^e vraag voor de OGB wordt er slechts terloops naar gevraagd. De reden hiervan kan niet zijn dat voor hen die van kindsbeen af lid van de kerk zijn bekering minder noodzakelijk is. Het is dus willekeurig.

Waarom de vraag naar het dienstbaar willen zijn aan de opbouw van de gemeente bij de VD ontbreekt is evenmin evident. Het zelfde geldt voor de eis van deelname aan het avondmaal.

Het lag daarom voor de hand uit bovenstaande lijst de vragen zo samen te voegen:

A 1, B 2-3-4, C 5, D 6-7-8.

Dan ontstaat er één reeks vragen, die zowel voor de openbare geloofsbelijdenis als bij de volwassenendoop gebruikt kan worden. Daardoor wordt voorkomen dat in belijdenisdiensten waarin ook ongedoopte jongeren belijdenis doen twee stellen vragen van globaal dezelfde inhoud moeten worden gesteld. In een dergelijke kerkdienst doet die gang van zaken enigszins discriminerend aan; vooral als de bewuste nieuwe kerkleden deel uitmaken van de groep belijdeniscatechisanten. Deze situatie doet zich in de kerken steeds vaker voor.

⁴² 1Petr.5:10,11.

⁴³ Hebr. 13:20,21.

10.16 Formulier voor de bevestiging van dienaren van het woord

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Inleiding

De kerkenraad heeft u tweemaal de naam bekend gemaakt van onze beroepen predikant, broeder N., om te vernemen of iemand iets tegen zijn bevestiging had in te brengen.

Daar niemand een gegronnd bezwaar tegen zijn leer of leven heeft ingebracht, zullen wij hem nu in de naam van de Heer in zijn ambt bevestigen.

Oorsprong van het ambt

Laten we eerst luisteren naar wat de heilige schrift leert over het ambt van dienaren van het woord. God, onze hemelse Vader, wil uit het verdorven menselijke geslacht een gemeente vergaderen om eeuwig te leven. Hij gebruikt daarvoor de dienst van mensen. Daarom schenkt Christus vanuit de hemel ambtsdragers aan zijn gemeente. De apostel Paulus wijst daarop, wanneer hij zegt: *“hij is het die apostelen heeft aangesteld, en profeten, evangelieverkondigers, herders en leraren, om de heiligen toe te rusten voor het werk in zijn dienst. Zo wordt het lichaam van Christus opgebouwd.”*⁴⁴ Als de goede herder⁴⁵ stelt hij in voortdurende zorg voor zijn kudde herders⁴⁶ aan, om in zijn naam de schapen te weiden. Zij verzorgen deze schapen van Christus door de verkondiging van het woord, door de bediening van de sacramenten en door de dienst van de gebeden. Zo wordt de kudde gevoed en op de rechte weg geleid.

Aanvankelijk is deze taak in de christelijke kerk vervuld door de apostelen.⁴⁷ Later stelden zij, geleid door de Geest van Christus, in elke gemeente oudsten of ouderlingen aan. Er waren ouderlingen die leiding gaven en ouderlingen die bovendien geroepen waren om te preken en onderwijs te geven.⁴⁸ De laatste noemen wij dienaren van het woord. Zij prediken het evangelie van de apostelen, waarover Paulus spreekt: *“Dit alles is het werk van God. Hij heeft ons door Christus met zich verzoend en ons de verkondiging daarover toevertrouwd. Het is God die door Christus de wereld met zich heeft verzoend: hij heeft de wereld haar overtredingen niet aangerekend. En ons heeft hij de verkondiging van de verzoening toevertrouwd. Wij zijn gezanten van Christus, God doet door ons zijn oproep.”*

Namens

*Christus vragen wij: laat u met God verzoenen. God heeft hem die de zonde niet kende voor ons één gemaakt met de zonde, zodat wij door hem rechtvaardig voor God konden worden.”*⁴⁹

Taken van de dienaar van het woord

De taak van de dienaren van het woord kunnen we als volgt omschrijven:

In de eerste plaats moeten zij het woord van God zuiver en onverkort verkondigen.⁵⁰ Dit doen ze overeenkomstig het bevel van de apostel Paulus: *“Ik roep je dringend op, ten overstaan van God en van Christus Jezus, die zal oordelen over de levenden en de doden, ik bezweer je bij zijn komst en heerschappij: Verkondig de boodschap, blij aandringen, of het nu uitkomt of niet, wijs terecht, straf en vermaan met alle geduld dat het onderricht vereist.”*⁵¹

Volgens het voorbeeld van deze apostel verrichten zij dit werk in de publieke erediensten en bij de gelovigen thuis. Zij weerleggen dwalingen met Gods Woord, ontmaskeren de vruchteloze praktijken van de duisternis en roepen de gemeenteleden op het voorbeeld van God na te volgen en als kinderen van het licht de weg van de liefde te gaan.⁵²

Ook is het hun taak de gemeenteleden te bezoeken, de zieken te vertroosten en de jeugd van de kerk en anderen die door God geroepen worden, te onderwijzen in de heilige Schriften, die hen wijsheid kunnen geven om gered te worden door het geloof in Christus Jezus.⁵³

⁴⁴ Ef.4:11,12

⁴⁵ 2 Joh.10:11

⁴⁶ Petr. 5:1-4; Jer. 3:15; 23:4

⁴⁷ Hand 6:4

⁴⁸ 1Tim. 5:17

⁴⁹ 2Kor. 5:18-20

⁵⁰ Hand. 20:20

⁵¹ 2Tim.4:1,2

⁵² Ef.5:8-11

⁵³ 2Tim. 3:15

Ten tweede is het hun taak de sacramenten te bedienen, omdat de sacramenten een zichtbare vorm van het woord van God zijn. Daarom moeten de dienaren van het woord de doop bedienen volgens het bevel van Christus: *“Ga dus op weg en maak alle volken tot mijn leerlingen, door hen te dopen in de naam van de Vader en de Zoon en de heilige Geest.”*⁵⁴.

Zij moeten eveneens het avondmaal bedienen, dat Christus ons heeft bevolen te vieren, toen hij zei: *“Doet dit tot mijn gedachtenis.”*⁵⁵

Ten derde is het hun taak als voorganger van de gemeente in de eredienst de naam van de Heer aan te roepen,⁵⁶ smeebeden,⁵⁷ voorbeden en dankgebeden uit te spreken voor alle mensen, voor koningen en alle gezagsdragers.⁵⁷

Ten vierde behoren de dienaren van het woord, samen met de ouderlingen, als beheerders van Gods huis⁵⁸ er voor te zorgen, dat in de gemeente alles in vrede en met goede orde⁵⁹ toegaat, op de manier die Christus geboden heeft. Daarom moeten zij zichzelf in acht nemen en zich houden aan de leer⁶⁰ en zorgen voor Gods kudde.⁶¹

In opdracht van Christus hanteren zij de christelijke tucht, waardoor zij het koninkrijk van de hemel openen voor de gelovigen en sluiten voor de ongelovigen.⁶²

Belang van het ambt

Uit dit alles blijkt hoe belangrijk het werk van de dienaren van het woord is. Want daardoor wil God mensen tot het heil brengen. Zij worden de sterren genoemd in de rechterhand van Christus,⁶³ die verblijft tussen de gouden lampenstandaards, zijn gemeenten.⁶⁴ Ze dragen in hun werk een grote verantwoordelijkheid. Paulus schrijft dan ook aan Timoteüs: *“Geef wat je in aanwezigheid van velen van mij hebt gehoord, door aan betrouwbare mensen die geschikt zijn om anderen te onderwijzen.”*⁶⁵

Wanneer zij als herders van de kudde trouw hun dienst trouw verricht hebben, zullen zij, als de Opperherder verschijnt, de krans van de luister ontvangen die nooit verwelkt.

Bevestiging

Geliefde broeder, u staat gereed om uw ambt te aanvaarden.

Ik verzoek u op de volgende vragen te antwoorden voor God en zijn heilige gemeente:

Ten eerste:

Bent u ervan overtuigd, dat God zelf u door zijn gemeente tot deze heilige dienst heeft geroepen?

Ten tweede:

Aanvaardt u de schriften van het Oude en Nieuwe Testament als het enige woord van God en de volkomen leer van de verlossing en verwerpt u alles wat daarmee in strijd is?

Ten derde:

Belooft u dat u overeenkomstig deze leer uw ambt trouw zult bedienen en u daarbij in heel uw leven godvrezend zult gedragen?

Ten vierde:

Belooft u zich te onderwerpen aan de kerkelijke vermaning en tucht, overeenkomstig de kerkorde, indien u zich in leer of leven misgaat?

Wat is daarop uw antwoord?

⁵⁴ Mat.28:19

⁵⁵ Luc. 22:19

⁵⁶ Gen. 4:26

⁵⁷ 1Tim. 2:1

⁵⁸ Tit. 1:7

⁵⁹ 1Kor. 14:33,40

⁶⁰ 1Tim. 4:16

⁶¹ Hand. 20:28; 1Petr. 5:2,3

⁶² Mat.18:18

⁶³ Opb.1:20

⁶⁴ Opb.1:12,20; 2:1

⁶⁵ 2Tim. 2:2

(Antwoord:) Ja

(Aan hem die het ambt van dienaar van het woord nog niet heeft bekleed, zal door de voorganger bij het uitspreken van de volgende zegen de hand worden opgelegd.)

Zegen

Moge God, onze hemelse Vader, die u tot dit ambt heeft geroepen, u versterken, u door zijn Geest verlichten en u zó leiden bij de uitoefening van uw ambt, dat u daarin gehoorzaam bent en dat uw werk vrucht draagt, tot eer van zijn naam en tot uitbreiding van het rijk van zijn Zoon Jezus Christus. Amen.

Opdracht

Geliefde broeder in Christus, God onze Vader heeft zich deze gemeente verworven door het bloed van zijn eigen Zoon, onze Heer Jezus Christus.⁶⁶ *Zorg voor uzelf en voor de hele kudde waarover de heilige Geest u als herder heeft aangesteld.*⁶⁷ Wees een voorbeeld voor de gelovigen in woord, in wandel, in liefde, in geloof en in reinheid.⁶⁸ Heb Christus lief en *hoed Gods kudde waarvoor u de verantwoordelijkheid hebt, houd goed toezicht – niet gedwongen maar vrijwillig, zoals God dat wil, en niet om er zelf beter van te worden maar met belangeloze toewijding, zoals God dat wil. Stel u niet heerszuchtig op tegenover de kudde die aan u is toevertrouwd.*⁶⁹ Verkondig de zuivere leer, zodat de gemeente door uw prediking en onderwijs bewaard blijft bij Gods Woord. *Deel in het lijden als een goed soldaat van Christus Jezus.*⁷⁰ *Veronachtzaam de genade die je geschonken is niet.*⁷¹ *Neem je in acht, houd je aan de leer en blijf dat doen; dan red je zowel jezelf als hen die naar je luisteren.*⁷² en de Heer zal met u zijn.

Geliefde broeders en zusters, de Heer heeft deze dienaar aan u gegeven. Denk eraan, dat God zelf u door hem aanspreekt. Neem daarom de woorden, die hij volgens de schrift tot u spreekt, met blijdschap aan.

Verwelkom hem vol vreugde als iemand die één is met de Heer,⁷³ want *hoe welkom is de vreugdebode die vrede aankondigt en goed nieuws brengt!*⁷⁴

Heb achting voor hem vanwege zijn werk. Bid voor hem, dat hij zijn taak naar behoren kan verrichten. *Gehoorzaam uw leiders en schik u naar hen, want zij waken over uw leven en zullen daarvan ook rekenschap moeten afleggen. Zorg ervoor dat zij hun taak met vreugde kunnen vervullen, zodat ze geen reden tot klagen hebben: dat zou u zeker niet ten goede komen.*⁷⁵

Als u zo deze dienaar van de Heer ontvangt, zal Gods vrede over u komen en beërft u het eeuwige leven.

Gebed

(Omdat wij uit onszelf tot dit alles niet in staat zijn, zullen wij nu de almachtige God aanroepen.)

Barmhartige Vader, u vergadert door Jezus Christus, uw Zoon, uit het verloren menselijk geslacht een gemeente tot het eeuwige leven. Wij danken u, dat u die gemeente wilt vergaderen door de dienst van mensen en dat u aan uw kerk hier deze dienaar van het woord schenkt. Wij bidden u, wil hem door uw Geest toerusten tot de dienst waartoe u hem geroepen hebt. Verlicht zijn verstand om de Schriften te verstaan en open zijn mond, zodat hij vrijmoedig de verborgenheden van het evangelie verkondigt. Geef hem wijsheid en trouw om de kudde, waarover hij is aangesteld, op de juiste weg te leiden en in christelijke vrede te bewaren. Geef hem dat hij zijn dienst zó zal uitoefenen, dat uw kerk daardoor wordt bewaard en uitgebreid. Bemoedig en vertroost hem door uw Geest, zodat hij standvastig blijft in moeiten en beproevingen. Dan zal hij eens met al uw trouwe dienstknechten binnengaan in het feest van zijn Heer.

Wil ook allen die aan zijn hoede zijn toevertrouwd, de genade verlenen dat zij deze dienaar erkennen als door u gezonden.

⁶⁶ Hand. 20:28b

⁶⁷ Hand. 20:28a

⁶⁸ 1Tim. 4:12-16

⁶⁹ 1Petr. 5:2,3

⁷⁰ 2Tim. 2:3

⁷¹ 1Tim. 4:14

⁷² 1Tim. 4:16

⁷³ Fil. 2:29

⁷⁴ Jes. 52:7

⁷⁵ Hebr. 13:17

Geef dat zij de leer en de vermaning van Christus, waarmee deze herder tot hen komt, aannemen en zich met vreugde aan zijn leiding onderwerpen. Geef dat allen door zijn dienst in Christus geloven en het eeuwige leven beërven.

Verhoor ons, o barmhartige Vader, door uw geliefde Zoon, onze Here Jezus Christus. In zijn naam bidden wij U:

(volgt het Onze Vader gesproken of gezongen)

10.17 Formulier voor de bevestiging van ouderlingen en diakenen

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Inleiding

De kerkenraad heeft u tweemaal de namen van de broeders bekend gemaakt, die tot *ouderling en diaken* gekozen zijn, om te vernemen of iemand iets tegen hun bevestiging had in te brengen. Niemand heeft een gegrond bezwaar tegen hun leer of leven ingebracht. Daarom zullen we hen nu in de naam van de Heer in hun ambt bevestigen.

Onderwijs

Christus, het hoofd van de kerk, regeert aan de rechterhand van zijn Vader. Hij draagt vanuit de hemel zorg voor zijn gemeente op aarde. De apostel Paulus wijst daarop, wanneer hij zegt: "*hij is het die apostelen heeft aangesteld, en profeten, evangelieverkondigers, herders en leraren, om de heiligen toe te rusten voor het werk in zijn dienst. Zo wordt het lichaam van Christus opgebouwd.*"⁷⁶ Als de goede herder⁷⁷ stelt hij in voortdurende zorg voor zijn kudde herders⁷⁸ aan, om in zijn naam de schapen te weiden.

(Over ouderlingen:)

Over het ambt van ouderlingen lezen we in het Nieuwe Testament dat de apostelen, door de Geest van Christus geleid, in elke gemeente oudsten of ouderlingen aanstelden.⁷⁹ In het Oude Testament vinden we al oudsten⁸⁰; zij bekleedden een leidende functie. Er waren in de vroege christelijke kerk ouderlingen die leiding gaven en ouderlingen die bovendien geroepen waren om te preken en onderwijs te geven.⁸¹ De laatste noemen wij dienaren van het woord of predikanten. De ouderlingen vormen samen met hen de kerkenraad.⁸² Door aan de ouderlingen met de dienaren van het woord de leiding van de kerk toe te vertrouwen beschermt Christus zijn gemeente tegen heerszuchtig optreden van enkelingen.

Over de taak van de ouderlingen spreekt het Nieuwe Testament op meerdere plaatsen. Zij moeten als herders samen met de dienaren van het woord de gemeente besturen en verzorgen.⁸³

In de eerste plaats letten zij erop dat ieder lid van de gemeente spreekt en handelt in overeenstemming met het evangelie.⁸⁴ Ze bezoeken de leden van Christus' gemeente om hen met het woord van God te troosten, te waarschuwen en te onderwijzen.⁸⁵ Ze wijzen hen die zich in leer of leven slecht gedragen terecht en dragen er zorg voor dat de sacramenten heilig worden gehouden. Aan hen die blijven zondigen bedienen ze de christelijke tucht.⁸⁶

Vervolgens horen ze als beheerders van Gods huis⁸⁷ ervoor te zorgen dat in de gemeente alles in vrede en met goede orde toegaat,⁸⁸ en wel zo als Christus het geboden heeft.

Ze zien erop toe dat niemand een ambt bekleedt zonder dat hij daar op de wettige manier toe geroepen is. Ze helpen de dienaren van het woord met raad en daad.

⁷⁶ Ef.4:11,12

⁷⁷ Joh.10:11

⁷⁸ Petr. 5:1-4; Jer. 3:15; 23:4

⁷⁹ Hand. 14:23

⁸⁰ Ex. 19:7; 2Sam. 5:3

⁸¹ 1Tim. 5:17

⁸² 1Tim.4:14

⁸³ 1Petr. 5:2; Hand. 20:28-31

⁸⁴ 1Tess. 2:11,12

⁸⁵ 1Tess. 5:14; Tit. 1:9

⁸⁶ Matt. 18:15-18

⁸⁷ Tit. 1:7

⁸⁸ 1Kor. 14:33

In de derde plaats houden de ouderlingen toezicht op de leer en het gedrag van de dienaren van het woord. Er mag immers geen dwaalleer worden verkondigd en de gemeente moet in elk opzicht worden opgebouwd. De apostel Paulus draagt de ouderlingen op ervoor te waken dat geen wolven de schaapskooi van Christus binnendringen.⁸⁹

De ouderlingen zullen deze taken kunnen vervullen als ze de Bijbel ijverig bestuderen en zich oefenen in het dienen van God.⁹⁰

(Over diakenen:)

De Schriften leren ons dat de dienst van de barmhartigheid voortvloeit uit de liefde van Christus. Hij kwam in de wereld om te dienen⁹¹ en ontfermde zich over velen die in nood waren. In navolging⁹² van haar Heer zorgde de eerste christelijke gemeente ervoor dat niemand in haar midden gebrek leed.⁹³ Aan ieder werd uitgedeeld naar behoefte.

De Heer roept ook nu op tot het betonen van gastvrijheid, offervaardigheid en barmhartigheid, om zwakken en hulpbehoevenden volop te laten delen in de vreugde van Gods volk.⁹⁴ In de gemeente van Christus mag niemand ongetroost leven onder de druk van ziekte, eenzaamheid of armoede. Met het oog op dit dienstbetoon heeft Christus diakenen aan zijn gemeente geschonken.⁹⁵ We lezen hoe de apostelen speciale ambtsdragers lieten kiezen, toen zij zelf niet meer in staat waren al het werk in de kerk naar behoren te verrichten.⁹⁶ De diakenen horen ervoor te zorgen dat het dienstbetoon in en door de gemeente goed verloopt.⁹⁷ Ze zullen de gemeenteleden thuis bezoeken om zich op de hoogte te stellen van de moeiten en om de gelovigen aan te sporen tot hulpbetoon. Bovendien moeten ze de gaven inzamelen, beheren en in de naam van Christus uitdelen. Ze behoren hen die de liefdegaven van Christus ontvangen met het woord van God bemoedigen. De heilige Geest bewerkt de eenheid van de gemeente en laat die aan het heilig avondmaal genieten. De diakenen dienen zich er met woord en daad voor in te spannen dat deze eenheid zichtbaar wordt in de onderlinge liefde.⁹⁸ Zo zullen wij groeien in liefde voor elkaar en voor alle mensen.⁹⁹

Bevestiging

Geliefde broeders, u staat klaar om uw ambt op u te nemen. Ik verzoek u voor God en zijn heilige gemeente te antwoorden op de volgende vragen:

1. Bent u ervan overtuigd dat God zelf u door middel van zijn gemeente tot deze dienst heeft geroepen?
2. Aanvaardt u de Schriften van het Oude en Nieuwe Testament als het enige woord van God en de volkomen leer van de verlossing en wijst u alles af wat daarmee in strijd is?
3. Beloofd u overeenkomstig deze leer uw ambt trouw te bedienen en u daarbij met ontzag voor God in heel uw leven te gedragen?
4. Beloofd u zich te onderwerpen aan de kerkelijke vermaning en tucht, overeenkomstig de kerkorde, indien u zich in leer of leven misgaat?

Wat is daarop uw antwoord? (Ja)

Zegen

De almachtige God en Vader geve u zijn genade dat u deze dienst trouw en vruchtbaar zult vervullen.
Amen

⁸⁹ Hand. 20:28-31

⁹⁰ 1Tim. 3:17; 4:7,8

⁹¹ Marc. 10:45; Luc. 22:27

⁹² Joh. 13:15

⁹³ Hand. 2:45; 4:32-37

⁹⁴ Mat.25:31-46; Rom. 12:13; Hebr. 13:2,16; 1Petr. 4:9; Deut. 14:28,29; 16:11,14; 24:19-21

⁹⁵ Fil. 1:1; 1Tim 3:8-13

⁹⁶ Hand. 6:1-7

⁹⁷ Hand. 11:29; 2Kor. 8,9; 1Tim. 5:16; Rom. 12:8

⁹⁸ 1Tess. 3:12; 2Petr. 1:7;

⁹⁹ Gal. 6:10

Opdracht (Aan de ouderlingen)

Broeders ouderlingen, bestuur de gemeente trouw samen met de dienaren van het woord. Gedraag u als herders over de kudde van God als u troost en waarschuwt.¹⁰⁰ Waak erover dat de gemeente blijft bij de zuivere leer en daaruit leeft.¹⁰¹ Neem ter harte wat de apostel Petrus zegt: *Hoed Gods kudde waarvoor u de verantwoordelijkheid hebt, houd goed toezicht – niet gedwongen maar vrijwillig, zoals God dat wil, en niet om er zelf beter van te worden maar met belangeloze toewijding. Stel u niet heerszuchtig op tegenover de kudde die aan u is toevertrouwd, maar geef het goede voorbeeld.*¹⁰²

(Aan de diakenen)

Broeders diakenen, wees trouw en ijverig bij het inzamelen en beheren van de gaven en deel die blijmoedig uit aan wie hulp nodig hebben. Bemoedig en help iedereen die in zorgen leeft of eenzaam is. Geef in dit alles aan de gemeente een goed voorbeeld van het dienstbetoon waartoe Christus ons allemaal roept.

(Aan de ouderlingen en de diakenen)

Wees allemaal trouw in uw dienst. Houd vast aan het mysterie van het geloof, met een zuiver geweten.¹⁰³ Dan verwerft u aanzien en kunt u door uw geloof in Christus Jezus vrijuit spreken¹⁰⁴ en bent u welkom bij het feestmaal van uw Heer.¹⁰⁵

(Aan de gemeente)

En u, geliefde broeders en zusters, ontvang deze mannen als dienaren van God.¹⁰⁶ Erken de ouderlingen als opzieners en herders van de gemeente. Acht hen hoog om hun werk. Gehoorzaam uw leiders en schik u naar hen, want zij waken over uw leven en zullen daarvan ook rekenschap moeten afleggen. Zorg ervoor dat zij hun taak met vreugde kunnen vervullen, zodat ze geen reden tot klagen hebben: dat zou u zeker niet ten goede komen.¹⁰⁷

Zorg dat de diakenen de middelen hebben om hun werk te doen. Wees goede rentmeesters over wat de Heer u toevertrouwt en weet u in de gemeente van Christus geroepen om te dienen. Laat iedereen in de gemeente, die in nood verkeert, dankbaar de hulp aanvaarden die Christus door de diakenen wil geven.

Gebed

Omdat wij dit alles niet uit ons zelf kunnen doen, zullen we nu de almachtige God aanroepen.

Heer God, hemelse Vader, wij danken u, dat u ons ouderlingen en diakenen geschonken hebt die met uw Geest vervuld zijn om uw gemeente op te bouwen. Verleen hun steeds meer de gaven die zij nodig hebben: wijsheid, vrijmoedigheid, onderscheidingsvermogen en barmhartigheid, zodat ieder zijn ambt vervult zoals u dat vraagt. Schenk hun uw genade, dat zij in hun arbeid trouw mogen voortgaan, zonder zich te laten ophouden door moeite en verdriet of door vervolging van de wereld. Zegen deze gemeente, waarover zij aangesteld zijn. Laat ieder zich aan de goede vermaning van de ouderlingen onderwerpen en hen eren om hun ambt. Geef ons vurige liefde tot elkaar. Maak dat wij de diakenen met blijdschap van het nodige voorzien, zodat het diegenen die hulp nodig hebben, aan niets ontbreekt. Wij bidden u, of door de dienst van deze ambtsdragers de heiligen toegerust mogen worden voor het werk in uw dienst, zodat het het lichaam van Christus opgebouwd wordt. Verhoor ons, barmhartige Vader, door uw geliefde Zoon, onze Heer Jezus Christus. In zijn naam bidden wij U: *(het Onze Vader)*.

¹⁰⁰ Ez. 33:6,7; Jer. 6:17, Jes. 62:6

¹⁰¹ Hebr. 13:17

¹⁰² 1Petr. 5:2,3

¹⁰³ 1Tim. 3:9

¹⁰⁴ 1Tim. 3:13

¹⁰⁵ Mat. 25:21

¹⁰⁶ 1Tess. 5:12,13

¹⁰⁷ Heb. 13:17